

1 Utangulizi wa Kiswahili

Kiswahili ni lugha ya Bantu inayozungumzwa katika nchi nyingi za Afrika Mashariki kama Tanzania, Kenya, Uganda, Rwanda, Burundi, Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo, na sehemu za Msumbiji, Somalia, na Zambia.

✓ **Lugha ya taifa:** Tanzania

✓ **Lugha rasmi:** Kenya, Uganda, na Jumuiya ya Afrika Mashariki

2 Sarufi ya Kiswahili (Grammar)

♦ Aina za Maneno (Parts of Speech)

1. **Nomino (Nouns)** – Majina ya watu, vitu, wanyama, au mahali
 - Mfano: *kitabu, mti, mtu, nyumba*
 2. **Vitenzi (Verbs)** – Maneno yanayoonyesha kitendo
 - Mfano: *kula, kuandika, kusoma, kucheza*
 3. **Vivumishi (Adjectives)** – Maneno yanayoeleza sifa za nomino
 - Mfano: *mtoto mzuri, nyumba kubwa, mti mrefu*
 4. **Vihusishi (Prepositions)** – Maneno yanayoonyesha mahusiano
 - Mfano: *kwenye, kati ya, juu ya, chini ya*
-

3 Uundaji wa Maneno

♦ Viambishi (Prefixes & Suffixes)

1. **Kiambishi awali (Prefix)** – Huanza kabla ya mzizi wa neno
 - *Ninaenda* → (*Ni-* inaonyesha nafsi ya kwanza)
 2. **Kiambishi tamati (Suffix)** – Huongezwa mwishoni mwa mzizi
 - *Nimefanya* → (*-a* ni kiambishi cha mwisho)
-

4 Aina za Sentensi (Types of Sentences)

1. **Sentensi sahili** – Ina kishazi kimoja tu
 - Mfano: *Mimi ninakula chakula.*

2. **Sentensi ambatano** – Ina vishazi viwili au zaidi
 - Mfano: *Nilisoma kitabu na dada yangu aliangalia televisheni.*
 3. **Sentensi sharti** – Inaonyesha hali ya masharti
 - Mfano: *Kama utasoma, utafaulu.*
-

5 Methali za Kiswahili (Swahili Proverbs)

- ✓ **Haraka haraka haina baraka.** – Kazi inayofanywa kwa haraka mara nyingi haifanikiwi vizuri.
- ✓ **Mpanda ngazi hushuka.** – Maisha hubadilika, unaweza kuwa juu leo na chini kesho.
- ✓ **Asiyefunzwa na mamaye, hufunzwa na dunia.** – Elimu ya maisha hupatikana kwa uzoefu.